

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. М.І. ПИРОГОВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи
проф. О.В. Власенко

«30» 05 20 19 р.

СУЧАСНА ХІРУРГІЯ

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни з підготовки доктора філософії

на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

галузі знань 22 Охорона здоров'я

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 222 Медицина

(код і найменування спеціальності)

мова навчання українська, російська, англійська

Вінниця

2019 рік

Робоча програма розроблена у відділі аспірантури і докторантури

Розробники програми: д.мед.н, проф. С.Д.Хіміч, д.мед.н., проф. М.Д.Желіба, д.мед.н., проф. В.О.Шапринський, д.мед.н., проф. О.Є.Каніковський, д.мед.н., проф. М.І.Покидько, д.мед.н.

РЕЦЕНЗЕНТИ: Завідувач кафедри внутрішньої хірургії ФПО ВНМУ ім. М.І.Пирогова, д.мед.н., професор Суходоля А.І.

Професор кафедри загальної хірургії ВНМУ ім. М.І.Пирогова, д.мед.н, професор Палій В.Г.

Обговорено на засіданні кафедри загальної хірургії Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова та рекомендовано до затвердження на центральній методичній раді / науковій комісії

«08» квітня 2019 року, протокол № 7

Схвалено на центральній методичній раді / науковій комісії та рекомендовано до затвердження вченою радою “__20__” __05__ 2019__ року, протокол №__15__

Затверджено вченою радою Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова

«__30__» __05__ 2019__ року, протокол № __10__

Вчений секретар (Серебреннікова О.А.)

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни “Сучасна хірургія” складена відповідно до Освітньо-наукової програми Вінницького національного медичного університету імені М.І.Пирогова

на третьому (освітньо-науковому рівні)

галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність «222 Медицина»

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Освітньо-науковий рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення (Закон України «Про вищу освіту», 2014).

Аспіранту для вивчення винесені питання особливостей перебігу, сучасних методів діагностики та використання новітніх технологій при лікуванні людей з хірургічними захворюваннями.

Статус навчальної дисципліни: нормативна, професійно-вибіркова

Предметом вивчення навчальної дисципліни є засвоєння особливостей перебігу, сучасних методів діагностики та використання новітніх технологій при лікуванні людей з хірургічними захворюваннями.

Міждисциплінарні зв'язки: відповідно до навчального плану, вивчення навчальної дисципліни «Сучасна хірургія» здійснюється, коли аспірантом набуті відповідні знання з основних базових дисциплін на II та III рівні вищої освіти:

нормальна фізіологія, нормальна анатомія, патологічна анатомія, топографічна анатомія та оперативна хірургія, мікробіологія, внутрішні хвороби, акушерство та гінекологія, дитяча хірургія, ендокринологія, урологія, травматологія та ортопедія, анестезіологія та реанімація, онкологія, медична етика та деонтологія, Культура мови лікаря: термінологічний аспект, Публікаційна активність та наукометричні бази даних, Біоетичні та медико-правові основи наукових досліджень. У свою чергу, Сучасна хірургія формує засади поглибленого вивчення аспірантом наступних спеціалізованих дисциплін хірургічного профілю: Онкологія, Травматологія, Дитяча хірургія, Хірургія.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «сучасна хірургія» є формування цілісного уявлення про будову й функціонування органів, систем та людського організму в цілому за наявності хірургічних захворювань, їх діагностика та сучасні методи лікування.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «хірургія» є формування системи знань професійних умінь та практичних навичок, що складають основу майбутньої професійної діяльності.

1.3. Аспіранти повинні:

знати: анатомію та фізіологію людини; анатомо-топографічні взаємозв'язки органів, варіанти мінливості, аномалії розвитку. Взаємозалежність і єдність структури і функції органів людини, особливо на тлі інших патологічних станів. Основні хірургічні захворювання, їх прояви, можливі види діагностичних прийомів, консервативні та оперативні методи лікування.

вміти: інтерпретувати результати клінічних інструментальних методів дослідження: рентгенографія, рентгеноскопія, комп'ютерна томографія, магнітно-резонансна томографія (МРТ, ЯМР), ультразвукове дослідження (УЗД), ендоскопія, лабораторні дані та інші; вирішувати стандартні, типові та ускладнені професійні задачі (в т.ч. тестові), що мають клінічне обґрунтування; вести хірургічних хворих, асистувати та виконувати самостійно оперативні втручання при найпоширеніших хірургічних захворюваннях.

мати поняття:

про сучасні методи діагностики та лікування із суміжних медичних дисциплін (зокрема з терапії, інфекційних хвороб, акушерства та гінекології тощо).

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 30 годин – 1 кредит ЄКТС, засвоюється протягом 1 року.

Результати навчання

Програмні результати навчання (РН):

- РН1 Демонструвати безперервний розвиток власного інтелектуального та загальнокультурного рівню, самореалізації
- РН2 Інтерпретувати та аналізувати інформацію з використанням новітніх інформаційних технологій
- РН3 Виявляти невирішені проблеми у предметній області, формувати питання та визначати шляхи їх рішення
- РН4 Формувати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження
- РН5 Розробляти дизайн та план наукового дослідження
- РН7 Пояснювати принципи, специфічність та чутливість методів дослідження, інформативність обраних показників
- РН8 Володіти, вдосконалювати та впроваджувати нові методи дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності
- РН9 Аналізувати результати наукових досліджень, використовувати методи статистичного дослідження
- РН10 Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну практику та суспільство
- РН11 Презентувати результати наукових досліджень у формі презентації, постерних доповідей, публікацій
- РН12 Розвивати комунікації в професійному середовищі й громадській сфері
- РН16 Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами
- РН17 Дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів

Очікувані результати навчання з дисципліни:

1. Знати етіологію та патогенез основних хірургічних захворювань і ушкоджень, механізм виникнення основних клінічних симптомів та синдромів.
2. Вміти проводити діагностику та диференціальну діагностику у пацієнтів із хірургічними захворюваннями.

3. Вміти визначати показання та протипоказання до хірургічного втручання у пацієнтів з різною хірургічною патологією.
4. Вміти проводити передопераційну підготовку у пацієнтів з хірургічною патологією.
5. Вміти вести післяопераційний період у пацієнтів після різноманітних хірургічних операцій.
6. Розробити план лікування, знати показання та протипоказання основних класів фармакологічних засобів.
7. Вміти надати невідкладну допомогу при виникненні ургентних ситуацій у пацієнтів з хірургічною патологією.
8. Підтримувати свій професійний рівень та комунікативні зв'язки із колегами на належному рівні.

2. Програма навчальної дисципліни

Дисципліна	Модулі	Загальна кількість годин	Кредити ЄКТС	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Хірургія 1	Модуль 1	30	1	4	14	12

Інформацій обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1.

Тема 1. Організація хірургічної допомоги в Україні та світі. Хірургічна операція. Перед- та післяопераційний періоди.

Організація хірургічної допомоги в Україні. Особливості організації хірургічної допомоги в різних країнах. Визначення та класифікація хірургічних операцій. Передопераційний період, його організація і проведення в залежності від виду хірургічної патології. Класифікація протипоказань до хірургічного втручання. Післяопераційний період та його стадії. Особливості ведення післяопераційного періоду у хворих після проведення їм операцій з приводу різної хірургічної патології. Профілактика ускладнень післяопераційного періоду.

Тема 2. Кровотечі та хірургічні способи остаточної зупинки кровотеч. Основи гемотрансфузіології. Кровозамінники.

Кровотечі. Класифікація. Клінічні прояви зовнішніх та внутрішніх кровотеч. Перша допомога при кровотечі. Консервативні та хірургічні способи остаточної зупинки кровотеч. Класифікація препаратів, що готуються з крові донора, показання та протипоказання до їх застосування. Організація та проведення гемотрансфузії різних компонентів крові донора. Ускладнення при гемотрансфузії їх профілактика та лікування. Класифікація кровозамінників, показання до застосування. Профілактика та лікування ускладнень при застосуванні кровозамінників.

Тема 3. Рановий процес. Сучасні аспекти лікування ран.

Рановий процес. Класифікація ран. Хірургічна тактика при контамінованій рані. Чиста післяопераційна рана, профілактика розвитку в ній інфекційного процесу. Інфікована рана. Хірургічна тактика при різних стадіях ранового процесу при інфікованій рані. Особливості перебігу ранового процесу у людей із суміжною патологією (цукровий діабет, ВІЛ/СНІД, туберкульоз, ожиріння, полівалентна алергія тощо).

Тема 4. Опіки. Відмороження. Електротравма.

Опіки. Класифікація. Клінічна картина при різних стадіях опіку, діагностика. Способи визначення важкості опіку. Опікова хвороба: стадії та патогенез їх виникнення та перебігу. Лікування опікової хвороби в залежності від її стадії. Хірургічні втручання при опіках, показання і протипоказання до них. Принципи проведення інфузійної терапії при лікуванні опікового шоку. Відмороження: патогенез, класифікація. Хірургічна тактика в залежності від глибини ураження тканин при відмороженні. Електротравма: патогенез ураження електричним струмом, клініка, діагностика, хірургічної тактика.

Тема 5. Неспецифічна і специфічна хірургічна інфекція.

Хірургічна інфекція, класифікація. Неспецифічна гнійна хірургічна інфекція: різновиди патологічних станів, принципи їх діагностики та лікування, особливості хірургічної тактики при різних видах гострої гнійної хірургічної патології. Застосування антибіотикопрофілактики та антібіотикотерапії в хірургії, принципи вибору антибактеріального засобу і способу його застосування. Гнилісна хірургічна інфекція, особливості перебігу та лікування. Анаеробна хірургічна інфекція: патогенез, клініка, діагностика, принципи і особливості лікування та профілактики. Різновиди хронічної хірургічної інфекції, принципи діагностики та лікування.

Специфічна хірургічна інфекція. Хірургічна тактика при дифтерії рани, при шкірній формі сибірки. Правець, вибір засобів для екстреної профілактики. Сепсис-3. Сучасний алгоритм для діагностики сепсису. Складові комплексного лікування сепсису.

Тема 6. Хірургічні захворювання органів ендокринної системи.

Еутиреоїдний і токсичний зоб. Класифікація. Спеціальні методи дослідження. Діагностика. Диференціальна діагностика. Покази до хірургічного лікування. Передопераційна підготовка. Хірургічне лікування. Феохромоцитома: патогенез, клінічні прояви, діагностика, хірургічне лікування. Ожиріння. Сучасні методи хірургічного лікування ожиріння. Гінекомастія: патогенез, клініка, діагностика, хірургічне лікування. Хірургічна корекція статі. Хірургія наднирників та ендокринної частини підшлункової залози.

Тема 7. Хірургічні патологічні стани органів грудної клітини (1-е заняття)

Травми стравоходу: класифікація, клініка, діагностика, хірургічна тактика та лікування. Сторонні тіла та ушкодження стравоходу. Дивертикули стравоходу. Патогенез, клінічні прояви, діагностика, хірургічне лікування. Нервово-м'язові захворювання стравоходу: порушення функції стравохідного сфінктеру, порушення моторики стравоходу, порушення функції нижнього стравохідного сфінктеру. Грижі стравохідного отвору діафрагми, рефлюкс-езофагіт, пептичні стриктури стравоходу: патогенез, клініка, діагностика, хірургічна тактика. Опіки та рубцеві звуження стравоходу: патогенез, клініка, діагностика, хірургічна тактика. Релаксація діафрагми: діагностика, хірургічна тактика. Діафрагмальні грижі: клініка, діагностика, хірургічна тактика.

Тема 8. Хірургічні патологічні стани органів грудної клітини (2-е заняття).

Травми грудної клітки, класифікація. Ушкодження серця: клінічні прояви, діагностика, хірургічна тактика. Єдина клініко-діагностична та лікувально-хірургічна програма при пораненнях серця Закриті та відкриті ушкодження легені: клініка, діагностика, хірургічна тактика. Спонтанний пневмоторакс: причини, діагностика, хірургічна тактика. Абсцес і гангрена легень, бронхоектатична хвороба, гостра і хронічна емпієми плеври, піопневмоторакс: патогенез, особливості клінічного перебігу, диференційна діагностика, способи консервативного та хірургічного лікування.

Тема 9. Грижі черевної стінки.

Грижі черевної стінки. Класифікація. Клініка, діагностика, хірургічне лікування черевних гриж. Ускладнення гриж, хірургічна тактика та лікування при ускладнених грижах. Післяопераційні вентральні грижі: класифікація, клініка, діагностика, способи хірургічного лікування. Рецидивні грижі, особливості хірургічного лікування рецидивних гриж. Профілактика гриж та реабілітація хворих після проведеного хірургічного лікування грижі.

Тема 10. Гострі захворювання органів черевної порожнини

Гострі захворювання органів черевної порожнини (гострий апендицит, перфораційна виразка, кишкова непрохідність, гострий холецистит, гострий панкреатит, перитоніт).

Сучасні погляди на патогенез розвитку, діагностика, клінічні прояви. Хірургічна тактика при гострих хірургічних захворюваннях органів черевної порожнини. Особливості протікання цих захворювань у вагітних. Запобігання передчасним пологам. Перебіг гострих захворювань черевної порожнини у осіб похилого віку. Закриті та відкриті травми органів черевної порожнини: клінічні прояви, діагностика, хірургічна тактика та лікування.

Тема 11. Хірургічні захворювання органів черевної порожнини.

Виразкова хвороба шлунку та 12-типалої кишки, аспекти сучасної хірургічної тактики. Наслідки та ускладнення гастректомії. Жовчнокам'яна хвороба, сучасні аспекти хірургічної тактики. Хвороба Крона, неспецифічний виразковий коліт, мегаколон, дивертикули ободової кишки, випадіння прямої кишки, геморой, парапроктит, кишкові нориці. Клінічні прояви та діагностика цих патологічних станів, особливості хірургічної тактики.

Тема 12. Хірургічні захворювання аорти та магістральних судин.

Травматичні пошкодження аорти та магістральних артерій: клініка, діагностика, хірургічна тактика. Емболії та тромбози біфуркацій аорти та магістральних артерій: етіологія, патогенез синдрому гострої ішемії, клінічна картина, діагностика, хірургічна тактика. Коарктація аорти, аневризми грудної аорти: етіологія, класифікація, клініка, діагностика, лікування. Хронічні облітеруючі захворювання магістральних артерій: етіологія, патогенез, класифікація, клінічні прояви, діагностика, хірургічна тактика. Гострий тромбоз вен: клінічна картина, діагностика, хірургічна тактика та лікування. Варикозна нижніх кінцівок: патогенез, клінічні прояви, діагностика, хірургічна тактика. Синдром стопи діабетика: патогенез, класифікація, клініка, діагностика, хірургічна тактика.

Тема 13. Онкологічні хірургічні захворювання.

Онкологічні захворювання губи, язика, слизових ротової порожнини, щитовидної залози, шкіри, молочної залози. Клінічні прояви, діагностика, хірургічна тактика та комплексне лікування. Онкологічні захворювання стравоходу, шлунку, тонкої та товстої кишок, прямої кишки. Класифікація, клінічні прояви, діагностика, хірургічна тактика та комплексне лікування. Онкологічні захворювання щитовидної залози, легень, середостіння, плеври, молочної залози. Класифікація, клінічні прояви, діагностика, хірургічна тактика та комплексне лікування. Онкологічні захворювання печінки, підшлункової залози, шкіри, нирки, сечового міхура, простати, шийки і тіла матки, яєчників. Класифікація, клініка, діагностика, хірургічна тактика та комплексне лікування. Лімфогрануломатоз та лімфосаркома: клінічні та лікувальні аспекти..

Тема 14. Особливості хірургічної патології в дитячому віці.

Гострий апендицит у дітей різних вікових груп. Перитоніти у дітей різних вікових груп, Гнійні захворювання легень та плеври у дітей. Особливості перебігу, діагностики, хірургічної тактики та лікування. Набута кишкова непрохідність у дітей різних вікових груп. Класифікація, клініка, діагностика, хірургічне лікування. Портальна гіпертензія в дитячому віці: етіологія, патогенез, принципи діагностики та хірургічного лікування. Особливості перебігу у дітей травм грудної порожнини, органів черевної порожнини, органів сечовивідної порожнини. Принципи лікування.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Всього	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Організація хірургічної допомоги в Україні та світі. Хірургічна операція. Перед- та післяопераційний періоди.	1	1	-	-
Кровотечі та хірургічні способи остаточної зупинки кровотеч. Основи гемотрансфузіології. Кровозамінники.	3	-	2	1
Рановий процес. Сучасні аспекти	2	-	1	1

лікування ран.				
Опіки. Відмороження. Електротравма.	3	-	2	1
Неспецифічна і специфічна хірургічна інфекція.	2	-	1	1
Хірургічні захворювання органів ендокринної системи.	1	1	-	-
Хірургічні патологічні стани органів грудної клітини (1-е заняття)	2	-	1	1
Хірургічні патологічні стани органів грудної клітини (2-е заняття).	2	-	1	1
Грижі черевної стінки.	2	-	1	1
Гострі захворювання органів черевної порожнини	4	-	2	2
Хірургічні захворювання органів черевної порожнини.	3	-	2	1
Хірургічні захворювання аорти та магістральних судин.	1	1	-	-
Онкологічні хірургічні захворювання.	3	-	1	2
Особливості хірургічної патології в дитячому віці.	1	1	-	-
Усього	30	4	14	12

4. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Організація хірургічної допомоги в Україні та світі. Хірургічна операція. Перед- та післяопераційний періоди. Хірургічні захворювання органів ендокринної системи.	2
2.	Хірургічні захворювання аорти та магістральних судин. Особливості хірургічної патології в дитячому віці.	2
Усього		4

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Кровотечі та хірургічні способи остаточної зупинки кровотеч. Основи гемотрансфузіології. Кровозамінники.	2
2.	Рановий процес. Сучасні аспекти лікування ран.	1
3.	Опіки. Відмороження. Електротравма.	2
4.	Неспецифічна і специфічна хірургічна інфекція.	1
5.	Хірургічні патологічні стани органів грудної клітини (1-е заняття)	1
6.	Хірургічні патологічні стани органів грудної клітини (2-е заняття).	1
7.	Грижі черевної стінки.	1
8.	Гострі захворювання органів черевної порожнини	2
9.	Хірургічні захворювання органів черевної порожнини.	2
10	Онкологічні хірургічні захворювання.	1
Усього	14	14

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість
-------	------	-----------

п		годин
1.	Кровотечі та хірургічні способи остаточної зупинки кровотеч. Основи гемотрансфузіології. Кровозамінники.	1
2.	Рановий процес. Сучасні аспекти лікування ран.	1
3.	Опіки. Відмороження. Електротравма.	1
4.	Неспецифічна і специфічна хірургічна інфекція.	1
5.	Хірургічні патологічні стани органів грудної клітини (1-е заняття)	1
6.	Хірургічні патологічні стани органів грудної клітини (2-е заняття).	1
7.	Грижі черевної стінки.	1
8.	Гострі захворювання органів черевної порожнини	2
9.	Хірургічні захворювання органів черевної порожнини.	1
10.	Онкологічні хірургічні захворювання.	2
Усього		12

7. Індивідуальні завдання

Участь у клінічних розборах, робота з літературою, інформаційними ресурсами. Написання реферату, доповідь на засіданнях наукових конференцій, засвоєння ключових методів діагностики, основних принципів надання невідкладної допомоги при гострих хірургічних станах.

8. Завдання для самостійної роботи.

Опрацювання матеріалу згідно тематичного плану із застосуванням сучасних інформаційних технологій, опрацюванням ситуаційних задач, моделюванням клінічних ситуацій, пошуку on-line спеціалізованих ресурсів з презентацією сучасних методів дослідження та лікування.

9. Методи навчання

Лекція, практичне заняття, підсумкове заняття. Використання дистанційного навчання – з залученням аспірантів до міжнародно визнаних курсів та освітніх ресурсів.

Метод проблемного викладу (навчання аспірантів на проблемних ситуаціях з метою підготовки до роботи в реальних умовах практичних лікувальних закладів); частково-пошуковий або евристичний (оволодіння окремими елементами пошукової діяльності: науковий керівник формулює проблему, аспіранти – гіпотезу).

10. Методи контролю

Нестандартизовані, за використанням засобів навчання: контроль за допомогою технічних засобів, комп'ютерних систем, оцінка за усне опитування, за письмові роботи: контрольні – самостійні роботи, за реферат, доповідь, презентацію, оцінка за аналіз результатів.

11. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залікові бали аспіранта складаються з суми балів поточного контролю, отриманих під час занять.

Форма поточного контролю успішності навчання: Оцінка з дисципліни визначається за результатами поточної навчальної діяльності аспіранта із всіх тем за традиційною 4-бальною системою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) з подальшим перерахунком у 200-бальну шкалу.

Критерії оцінювання під час занять:

Оцінка "відмінно" виставляється у випадку, коли аспірант знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню

складності, самостійно генерує інноваційні ідеї.

Оцінка "добре" виставляється за умови, коли аспірант знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання аспірант відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчуючи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка "задовільно" ставиться аспіранту на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Аспірант спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка "незадовільно" виставляється у випадках, коли знання і вміння аспіранта не відповідають вимогам "задовільної" оцінки.

Оцінювання самостійної роботи.

Оцінювання самостійної роботи аспірантів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному практичному занятті.

Система перерахунку балів отриманих аспірантами.

Форма контролю і система оцінювання знань з дисципліни здійснюється відповідно до вимог програми дисципліни та інструкції, прийнятої рішенням Вченої ради ВНМУ протоколом №2 від 28.09.2010 року. Шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали (200 балів) для дисциплін, що закінчуються заліком прийнята рішенням Вченої ради ВНМУ протокол №2 від 28.09.10.

Вивчення предмету закінчується заліком, який відбувається на останньому за розкладом занятті. Оцінювання знань відбувається наступним чином: сума всіх поточних оцінок ділиться на кількість практичних занять. Отримане середнє значення оцінки переводиться у бали згідно єдиної універсальної шкали перерахунку традиційних оцінок з 5-бальної системи у рейтингові бали (200 балів). Для дисциплін, що закінчуються заліком, залік ставиться при мінімальній кількості балів 120.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		Для заліку
180-200	A	зараховано
170-179,9	B	
160-169,9	C	
141-159,9	D	
120-140,99	E	
	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

Тексти та конспекти лекцій

Методичні розробки для аспірантів з практичних занять

Збірник тестових завдань; електронний банк тестових завдань, банк тестових завдань на паперових носіях, ситуаційні завдання.

Навчальне обладнання, технічні засоби навчання. Інтернет. Використання відео- та фототеки. Навчальні муляжі. Комп'ютери.

13. Рекомендована література

Базова

1. Загальна хірургія (за ред. М.Д.Желіби, С.Д.Хіміча).- К.: «Медицина», 2010.- 448 с.
2. Загальна хірургія (за ред. С.Д.Хіміча, М.Д.Желіби). Вид. 3-тє- К.: «Медицина», 2018.- 608 с.
3. Я.С. Березницький, М.П. Захараш, В.Г. Мішалов, В. О.Шидловський Хірургія, Том I 2006 , Підручник 49,14 Д.А.
4. Я.С. Березницький, М.П. Захараш, В.Г. Мішалов Хірургія, Том II 2007 , Підручник , 628 с.
5. Загальна хірургія /за ред. Я.С.Березницького, М.П.Захараша, В.Г.Мішалова, В.О.Шидловського.- Вінниця, Нова книга.- 2018,344с.
6. Невідкладна хірургія за ред. Ковальчука Л.Я.-Тернопіль:Укрмедкнига, -2000, 288 С.
7. Военно-полевая хирургия. – Т.1,2, Русская версия. – МККК. - 2010
8. Півторак В.І. Кобзар О.Б., Шевчук Ю.Г. Короткий курс топографічної анатомії та оперативної хірургії.- Вінниця: Нова книга, 2015.- 224 с.
9. Шейко В.Д. Хирургия поврежденных при политравме мирного и военного времени.- Полтава: ООО «АСМИ», 2015.- 560 с.

Допоміжна

1. Общая хирургия: учебник / Н.Д.Желибы, С.Д.Химич, И.Д.Герич и др.:под ред. профессоров Н.Д.Желибы, С.Д.Химича.-К.:ВСИ «Медицина», 2016.- 488 с.
2. Клінічна онкологія: Посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації та лікарів-інтернів/ Б.О.Болюх, В.В.Петрушенко, А.А. Ткач та ін.; за ред.. д.мед.н., проф.. Б.О.Болюха.- Вінниця: ДП «ДКФ», 2012.-704 с.
3. Лекції з госпітальної хірургії в 3 томах. За редакцією професора В.Г. Мішалова. “Асканія”, Київ, 2008.
4. „Хірургія”, Підручник //М.П.Захараш, О.І.Пойда, М.Д.Кучер.-К.:Медицина, 2006.-656с.
5. Хірургічні хвороби: Підручник/За ред.проф.П.Г.Кондратенка.-Х.:Факт,2006.-816с.
6. Невідкладна військова хірургія. Українське видання.- «Наутилус». – 2015 – 467 с.
7. Симптоми і синдроми в хірургії /за ред. Проф. І.Д.Герича, С.Д.Хіміча.- К.: ВСВ «Медицина».- 2016.- 304 с.
8. Радзіховський А.П., Бабенко В.І. Невідкладна хірургія органів черевної порожнини. Київ. “Фенікс”, 2002. – 319 С.
9. Хірургія дитячого віку / За ред.проф. В.І.Сушко.-К.Здоров'я.-2002.-704 с.
10. Щепотін І.Б., Ганул В.Л., Кліменко І.О. та ін. Онкологія: Підручник для ВНЗ.- К.:Книга плюс. –2006. – 496 с.
11. Кузин М.И. Хирургические болезни. М.: Медицина, 2004
12. Неотложная хирургия органов брюшной полости / Клиническое руководство / под редакцией П.Г. Кондратенко, В.И. Русина/ Донецк, Издательство Заславский 2013, 720с.
13. Grubnik V.V., Kovalchuk O.L. / Essential surgery: training supply.-Ternopil: TSMU, 2010, 544p.
14. Batton E., De Blienx P., Gisondi M., Nabel E. / Emergency medicine, 2008, 2312p.
15. Fisher S., Josef E. / Mastery of surgery, 5th ed. 2006, 1765p.
16. Герич І.Д., Іфтодій А.Г., Більцан О.В. Хірургічні ускладнення ін'єкційної наркоманії: проблеми та особливості лікування.- Львів-Чернівці:»Букрек».- 2015, 488 с.

17. Діагностика та лікування хворих з рецидивними гастродуоденальними кровотечами виразкової етіології /В.О.Шапринський, В.В.Петрушенко, О.А.Камінський, І.В.Павлик.- Вінниця, 2009.- 222 с.
18. Хіміч С.Д. Довідник хірурга.- Л.: «Здоров'я», 2011, 208 с.
19. Езофагогастродуоденальна ендоскопія (за ред. В.П.Польового, І.Л.Насташенка).- Чернівці: Медуніверситет, 2012.- 268 с.
20. Перитоніт – одвічна проблема (за ред. В.П.Польового, В.В.Бойка, Р.І.Сидорчука).- Чернівці: Медуніверситет, 2012.- 376с.
21. Іващук О.І., Морар І.К., Бодяка В.Ю. Роль внутрішньоочеревної гіпертензії в перебігу гострого деструктивного панкреатиту.- Чернівці: «Місто», 2014.- 172 с.
22. Кришень В.П., Трофімов М.В. Клініко-патогенетичне обґрунтування лікувальної тактики при шлунково-кишкових кровотечениях виразкового генезу.- Дніпропетровськ, 2013- 128 с.
23. Шальков Ю.Л. Кишечные швы и анастомозы.- Харьков: «Коллегиум», 192 с.

15. Інформаційні ресурси

1. www.meduniver.com
2. <http://www.innerbody.com/>
3. www.surgery.org.ua
4. www.surgery.com
5. www.ncbi.nih.gov/pubmed
6. http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20100402_297.htm